

Î N C H E I E R E

20 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea înaintată de Țurcanu Liliana către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei penale,

împotriva deciziei din 01 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Țurcanu Liliana, admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și modificată hotărârea din 07 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în vederea micșorării cuantumului prejudiciului moral,

c o n s t a t ă :

La 02 octombrie 2020, Țurcanu Liliana, reprezentată de avocatul Foltea Vasile, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, privind repararea prejudiciului moral, cauzat ca urmare a încălcării termenului rezonabil de examinare a dosarului penal nr. 2016970632, pe care îl estimează la suma de 50000 lei, cu compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, la 11 octombrie 2016, organul de urmărire penală al DGUP a Centrului Național Anticorupție a pornit în privința administratorului „Financial Investment Group” SRL, Țurcanu Liliana, urmărirea penală nr. 2016970632 în baza art. 325 alin. (3) lit. a) din Codul penal.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura anticorupție, Botezatu Mariana, emisă la 03 februarie 2017, reclamanta Țurcanu Liliana a fost pusă sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 325 alin. (3) lit. a) din Codul penal.

Totodată, în cadrul urmăririi penale, inter alia, la 20 februarie 2017 și 13 martie 2020, reclamanta a depus mai multe cereri prin care a solicitat procurorilor anexarea probatoriului care demonstra absența elementelor infracțiunii, precum și scoaterea sa de sub urmărire penală. Însă, la cererea depusă la 20 februarie 2017, reclamanta nu a primit niciun răspuns, iar ca rezultat al examinării cererii repetate din 13 martie 2020, prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Machedon Alexandru, din 11 iunie 2020, s-a dispus respingerea cererii avocatului reclamantei ca fiind neîntemeiată.

Totuși, ca rezultat al cererilor depuse de reclamantă, prin scrisoarea nr. 6532 din 01 iulie 2020, semnată de adjunctul interimar al procurorului-șef anticorupție, Cojocaru Vladislav, cauza penală a fost remisă Centrului Național Anticorupție cu mențiunea că „verificându-se materialele cauzei penale, s-a constatat că efectuarea urmăririi penale se tergiversează neîntemeiat, nefiind efectuate acțiuni de urmărire penală în perioade îndelungate de timp, astfel fiind încălcate prevederile art. 57 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală, conform căruia ofițerul de urmărire penală poartă răspundere pentru efectuarea legală și la timp a urmăririi penale, precum și prevederile art. 20 din Codul de procedură penală, care indică că urmărirea penală se efectuează în termene rezonabile”.

Astfel, fiind constatat caracterul îndelungat al cercetărilor în situația în care probele prezentate de reclamantă indicau la absența elementelor cărorva infracțiuni, la 20 iulie 2020, i s-a solicitat judecătorului de instrucție constatarea încălcării dreptului învinuitei Țurcanu Liliana la acces liber la justiție prin încălcarea termenului rezonabil de desfășurare a procesului penal nr. 2016970632.

Ca rezultat al examinării cererii formulate de avocatul reclamantei în ordinea art. 20 și 300 alin. (3/1) și alin. (4) din Codul de procedură penală, prin încheierea judecătorului de instrucție în Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana din 24 iulie 2020, a fost admisă parțial cererea cu privire la accelerarea urmăririi penale, fiind dispus procurorului de a ține cont de termenul rezonabil privind examinarea cauzei, motivelor și necesității prelungirii termenelor de examinare, cât și a motivelor și circumstanțelor care formează impedimente în vederea soluționării în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2016970632.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Machedon Alexandru, din 05 august 2020, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a reclamantei Țurcanu Liliana, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii și clasarea procesului penal nr. 2016970632.

Ținând cont de cele menționate, din data de 05 august 2020, când s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală și clasarea procesului penal, reclamanta susține că a dobândit dreptul de a cere aplicarea prevederilor Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nr. 87 din 21 aprilie 2011, pentru încălcarea termenului rezonabil de cercetare a cauzei penale.

Astfel, în opinia reclamantei, inacțiunile ilegale admise de reprezentanții organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție, procurorilor din cadrul Procuraturii Anticorupție, în perioada îndelungată pe parcursul căreia reclamanta a fost persecutată penal din 11 octombrie 2016 până la 05 august 2020 (45 luni și 25 zile), în timp ce, evident, nu existau elementele faptei penale care i-au

fost incriminate, motivează pretenția acesteia de a solicita repararea prejudiciului moral.

Astfel, bucurându-se în familie și societate de reputație impecabilă, reclamanta a suferit grav în urma acțiunilor arbitrare ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, care de la bun început au admis tergiversarea neîntemeiată și ilegală a termenului urmăririi penale, prin metoda neefectuării acțiunilor procesuale în intervale îndelungate de timp și au apreciat neobiectiv probele și circumstanțele cauzei, cauzându-i stres legat de soarta incertă și perspectiva reală de a fi pedepsită penal ilegal, precum și suferințe emoționale grave, motiv pentru care consideră că despăgubirea adecvată pentru suferințele morale, constituie suma de 50000 lei cu titlu de remediu pentru compensarea prejudiciului moral cauzat în urma încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2016970632.

Totodată reclamanta consideră că în speță este prezentă eroarea gravă, manifestată de reprezentanții organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție, precum și de către procurori, care au încălcat principiului general potrivit căruia nicio persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere într-o perioadă nerezonabil de îndelungată.

Prin hotărârea din 07 decembrie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul reclamantei Țurcanu Liliana a sumei de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 5 000 lei.

Prin decizia din 01 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Țurcanu Liliana, admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și modificată hotărârea din 07 decembrie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în vederea micșorării cuantumului prejudiciului moral de la suma de 30 000 lei la suma de 15 000 lei.

Pentru a decide astfel, prin prisma art. 1 alin. (2), 2 alin. (1) și (2), 4 alin. (1) și (4) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, Colegiul a constatat că la soluționarea cauzei, au fost stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei, însă concluzia privind cuantumului prejudiciului moral este una pripită, ce rezultă din aprecierea incorectă a materialului probator.

Totodată, Colegiul a învederat că prima instanță corect a constatat încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil și a dispus încasarea prejudiciului moral, dar a determinat greșit cuantumului prejudiciului moral, și aceasta pentru că, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanța de fond nu a luat în considerație toate circumstanțele cauzei, în cumul cu probele prezentate, ce determină gravitatea suferințelor morale suportate de către Țurcanu Liliana.

Prin prisma prevederilor art. 2 alin. (6) și art. 5 alin. (1) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, instanța de apel a considerat că cuantumului prejudiciului încasat de prima instanță este unul inechitabil în raport cu suferințele fizice și psihice suportate de către Țurcanu Liliana, or din studiul înscrisurilor anexate la dosar, rezultă incontestabil faptul că, acesteia i-a fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare, și în acest sens Colegiul a considerat necesar de a modifica

cuantumul prejudiciului, micșorând suma încasată cu titlu de prejudiciu moral de la 30 000 de lei până la suma de 15 000 de lei.

La 11 iunie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă integral.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii.

La 07 septembrie 2021, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință la cererea de recurs, solicitând admiterea acesteia.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, este neîntemeiat și urmează a fi declarat inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului este de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 01 aprilie 2021 și expediată participanților la proces prin poșta electronică la 07 iunie 2021 (f.d. 171). Astfel, având în vedere faptul că cererea de recurs a Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost înregistrată la 11 iunie 2021, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, aceasta se consideră declarată în termen.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurent nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel. În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs înaintată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Svetlana Filincova,

Judecătorii

Galina Stratulat,

Iurie Bejenaru